

**ИЗВЕШТАЈ
О СПРОВЕДеноЈ АНАЛИЗИ ЕФЕКТА**

**ПРЕДЛОГА УРЕДБЕ О УТВРЂИВАЊУ ПРОГРАМА ПОДРШКЕ ЈАЧАЊУ КАПАЦИТЕТА
ПОСЛОДАВАЦА УКЉУЧЕНИХ У ДУАЛНО ОБРАЗОВАЊЕ У 2024. ГОДИНИ**

Кључна питања за анализу постојећег стања и правилно дефинисање промене која се предлаже

1) Који показатељи се прате у области, који су разлози због којих се ови показатељи прате и које су њихове вредности?

2) Да ли се у предметној области спроводи или се спроводио документ јавне политике или пропис? Представити резултате спровођења тог документа јавне политике или прописа и образложити због чега добијени резултати нису у складу са планираним вредностима.

Национални модел дуалног образовања у Републици Србији реализује се почев од школске 2019/2020. године. Систем дуалног образовања обухвата преко 15 894 ученика, 950 компанија, 186 школа и 73 дуална образовна профила. Од школске 2024/2025. године, у понуди је 86 образовних профила чији се планови и програми наставе и учења реализују и по дуалном моделу образовања и око 3 800 места на учењу кроз рад, а укупан број компанија који је укључен у систем дуалног образовања од школске 2024/2025. године прелази 1100. Праћење дуалног образовања у Републици Србији врши се по неколико индикатора, од којих су за Предлог уредбе најзначајнији: број ученика уписаних на образовне профиле који се реализују по дуалном моделу наставе, број школа укључених у дуално образовање и број образовних профила који се реализују у дуалном образовању.

Табела 1. Број ученика уписаних у први разред на трогодишње и четворогодишње образовне профиле

Генерација	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023	2023/2024	2024/2025
Број уписаних ученика у први разред	2674	2626	2127	2400	2973	Око 3800 места обезбеђених Конкурсом

Табела 2. Кумулативан број школа које учествују у дуалном образовању је 186, а по годинама:

Генерација	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023	2023/2024
Број школа	104	120	150	167	186

Табела 3. Број образовних профила који се реализују у дуалном образовању

Генерација	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023	2023/2024	2024/2025
Број образовних профила	37	47	56	65	73	86

Акционим планом за спровођење Стратегије развоја образовања и васпитања у Републици Србији до 2030. године, предвиђено је праћење следећих индикатора у дуалном образовању:

- Број нових и унапређених планова и програма наставе и учења у средњем стручном и дуалном образовању и васпитању;
- Успостављен систем праћења и вредновања Националног модела дуалног образовања;
- Број школа у којима је остварено праћење и вредновање Националног модела дуалног образовања.

Индикатор који се односи на унапређене планове и програме наставе и учења у средњем стручном и дуалном образовању је заједнички за цело стручно образовање без обзира на модел наставе (класичан или дуалан) због чега податак о броју дуалних образовних профила (планова и програма наставе и учења) нису упоредиви са циљаним вредностима у Акционом плану.

Индикатори који се односе на вредновање квалитета моћи ће да се прате након допуне подзаконских аката којима се уређују стандарди квалитета рада установа и вредновање квалитета рада установа, за шта је створен правни основ у последњим изменама и допунама Закона о дуалном образовању. Тек након доношења подзаконских аката може се сматрати да је успостављен систем праћења Националног модела дуалног образовања и стећи ће се услови за праћење остварености индикатора из Акционог плана.

4) Да ли су уочени проблеми у области и на кога се они односе? Представити узроке и последице проблема.

5) Која промена се предлаже?

6) Да ли је промена заиста неопходна и у ком обиму?

Иако је у школској 2023/2024. години забележен пораст уписаних ученика на трогодишње дуалне образовне профиле, и даље се уписује доста мање ученика од броја понуђених места у Конкурсу за упис ученика у први разред средње школе чији је оснивач Република, аутономна покрајина, односно јединица локалне самоуправе.

Табела 4. Упоредни преглед броја понуђених места на трогодишњим образовним профилима и броја уписаних ученика

	Школска 2022/2023. година	Школска 2023/2024. година
Укупан број понуђених места	15998	15698
Понуђена места по класичном моделу наставе	13654	13102
Понуђена места по дуалном моделу наставе	2344	2596
Укупан број уписаних ученика	10132	10947
Уписани ученици по класичном систему наставе	8528	9019
Уписани ученици по дуалном моделу наставе	1604	1928

Из Табеле 4. може се видети да је у школској 2022/2023. години уписано за око 36% мање ученика него што је број понуђених места, а да је у школској 2023/2024. години, уписано за око 30% мање ученика од броја понуђених места. Иако ови подаци показују да

је за нијансу бољи упис у школској 2023/2024. години, и даље је значајан мањак интересовања ученика за трогодишње образовне профиле.

Подаци о броју понуђених и уписаних места на дуалним образовним профилима говоре о томе да постоји стабилна потражња 14,7% понуђених дуалних места у школској 2022/2023. и 16,5% у школској 2023/2024. години у односу на укупан број понуђених места за трогодишње образовне профиле. Међутим, проценат уписаних на дуалне трогодишње профиле где се у школској 2022/2023. години попуњено око 68%, а у школској 2023/2024. години око 74% слободних места. Иако се код овог индикатора види једноцифрени раст броја уписаних ученика у односу на претходну школску годину, јасно је да то није довољно да би се задовољило интересовање послодаваца који су изразили спремност за укључивање у дуално образовање, али ни за испуњавање индикатора из Акционог плана за спровођење Програма Владе који се односи на повећање удела ученика уписаних на дуално образовне профиле у односу на укупан број уписаних ученика.

Узроци недовољне заинтересованости ученика за дуалне трогодишње образовне профиле могу се посматрати кроз недовољну информисаност ученика о бенефитима дуалног модела наставе, али и родитеља због чега имају предрасуде о немогућности вертикалне проходности кроз систем образовања. Код броја уписаних ученика на дуалне образовне профиле важно је напоменути и да су се многи ученици, иако су били пријављени за упис на дуалне образовне профиле, уписали по класичном систему наставе јер није било довољно ученика да се формира одељење по дуалном моделу наставе.

Изменама и допунама Закона о дуалном образовању из септембра 2023. године уведене су новине у виду нових механизма за осигурање квалитета, попут Програма реализације учења кроз рад који заједнички израђују школа и послодавац, који ће служити како за акредитацију послодавца код Привредне коморе Србије, тако и за реализацију учења кроз рад, а касније и за самовредновање и спољашње вредновање квалитета рада школе. Повезивање школе и послодавца пре уласка у процес акредитације послодавца за учење за рад оснажиће и капацитете школе за каријерно вођење и саветовање у смислу представљања понуде школе ученицима осмих разреда и родитељима на подручју којем школа гравитира.

Међутим, како наведене мере нису директно у вези са повећањем мотивације ученика за упис на дуалне образовне профиле, Законом је дато овлашћење Влади да утврди ближе услове за финансијску подршку дуалном образовању.

Предлог уредбе уређује следећи облик финансијске подршке:

- 1) Подршка послодавцима у виду доделе бесповратних средстава на име финансирања дела накнаде за учење кроз рад, или за суфинансирање инструктора за учење кроз рад.

Финансијска подршка подразумева доделу бесповратних средстава, послодавцима укљученим у дуално образовање, која могу да се искористе на име финансирања дела накнаде за учење кроз рад коју послодавци исплаћују ученицима који похађају завршну школску годину у школској 2024/2025. години, или за суфинансирање инструктора за учење кроз рад.

Послодавци могу да добију бесповратна средства сразмерно броју ученика завршне године школовања у школској 2024/2025. години са којим послодавац има закључен уговор о учењу кроз рад, а која по ученику не може бити мања од 17.000 динара, док у укупном износу не може превазићи опредељени износ од 50.000.000 динара.

7) На које циљне групе ће утицати предложена промена? Утврдити и представити циљне групе на које ће промена имати непосредан односно посредан утицај.

11) Какво је искуство у остваривању оваквих промена у поређењу са искуством других држава, односно локалних самоуправа (ако је реч о јавној политици или акту локалне самоуправе)?

Утицај Предлога уредбе на послодавце:

Финансијска подршка у виду доделе бесповратних средстава послодавцима на име финансирања дела накнаде за учење кроз рад директно ће утицати на смањење трошка послодаваца у погледу накнаде за учење кроз рад са доприносима, или суфинансирања инструктора за учење кроз рад. Овај вид подршке представља краткорочну меру која би оснажила послодавце да уђу у дуално образовање и да се кроз реализацију у једној или пар генерација увере у бенефите дуалног образовања у виду сопствене кадровске политике али и непосредне користи од ангажовања ученика кроз учење кроз рад.

Утицај Предлога уредбе на ученике и родитеље

Подршка која се односе на послодавце имаће посредни утицај на ученике у смислу повећања броја послодаваца који ће се укључити у дуално образовање што ће омогућити већи број места за ученике за учење кроз рад.

Кључна питања за утврђивање циљева

1) Због чега је неопходно постићи жељену промену на нивоу друштва? (одговором на ово питање дефинише се општи циљ).

2) Шта се предметном променом жели постићи? (одговором на ово питање дефинишу се посебни циљеви, чије постизање треба да доведе до остварења општег циља. У односу на посебне циљеве, формулишу се мере за њихово постизање).

3) Да ли су општи и посебни циљеви усклађени са важећим документима јавних политика и постојећим правним оквиром, а пре свега са приоритетним циљевима Владе?

4) На основу којих показатеља учинка ће бити могуће утврдити да ли је дошло до остваривања општих односно посебних циљева?

Циљ Предлога уредбе усаглашен је са приоритетним циљевима Владе, али и стратешким документима, пре свега са Стратегијом за развој малих и средњих предузећа за период од 2023. до 2027. године.

Циљ Предлога уредбе усаглашен је са основним циљем недавних измена и допуна Закона о дуалном образовању, а то је повећање броја ученика у дуалном образовању. За постизање овог циља, потребно је повећање заинтересованости ученика за упис на дуалне образовне профиле, нарочито трогодишње, али и веће укључивање компанија у дуално образовање.

Наведени циљ Нацрта закона у складу је са Акционим планом за спровођење програма Владе од 2023-2026. године, којим је поред осталог, предвиђено повећање обухвата ученика и повећање броја компанија које учествују у дуалном образовању.

Табела 5. Почетне и очекиване вредности дефинисане Акционим планом за спровођење програма Владе

	Почетна вредност (2022)	2023	2024	2025	2026
Кумулативни број компанија које учествују у систему дуалног образовања	700	850	950	1050	1150

С обзиром да мере предвиђене Предлогом уредбе нису обавеза већ могућност која зависи од расположивих средстава, показатељи учинка мера ће се мерити у односу на показатеље учинка укупног повећања броја ученика и броја компанија приказаних у Табели 5.

Кључна питања за анализу финансијских ефеката

4) Колики су процењени трошкови увођења промена који проистичу из спровођења изабране опције (оснивање нових институција, реструктурирање постојећих институција и обука државних службеника) исказани у категоријама капиталних трошкова, текућих трошкова и зарада?

6) Какви ће бити ефекти спровођења изабране опције на расходе других институција?

За спровођење Предлога уредбе у 2024. години, средства су обезбеђена у буџету Републике Србије на разделу Министарства привреде у износу од 50 милиона динара.

Канцеларија за дуално образовање и Национални оквир квалификација неће имати додатне расходе када је у питању учешће у спровођењу овог програма.

Кључна питања за анализу економских ефеката

1) Које трошкове и користи (материјалне и нематеријалне) ће изабрана опција проузроковати привреди, појединој грани, односно одређеној категорији привредних субјеката?

2) Да ли изабрана опција утиче на конкурентност привредних субјеката на домаћем и иностраном тржишту (укључујући и ефекте на конкурентност цена) и на који начин?

6) Какве ће ефекте изабрана опција имати на квалитет и статус радне снаге (права, обавезе и одговорности), као и права, обавезе и одговорности послодавца?

Спровођење мера из Предлога уредбе неће проузроковати додатне трошкове привреди јер су услови за конкурисање за средства спадају у редовне активности послодавца. Послодавци неће бити у обавези да достављају потврду Пореске управе о исплаћеним свим доспелим обавезама евидентираним у пореском рачуноводству на свом уплатним рачунима јавних прихода, јер постоји могућност електронске провере са Пореском управом.

Са друге стране, послодавци ће имаће користи јер ће добити бесповратна средства на име финансирања дела накнаде за учење кроз рад, или за суфинансирање инструктора за учење кроз рад. Додељивањем бесповратних средстава послодавцима има за циљ повећање

броја послодаваца укључених у систем дуалног образовања као и повећање броја места на учењу кроз рад код послодаваца који су већ укључени у систем. Главна корист од укључивања у систем дуалног образовања за послодавца је и обезбеђивање квалификоване радне снаге. Спровођење ове мере допринеће оснаживању капацитета послодаваца који ће бити спремни да наставе да обезбеђују учење кроз рад и у наредним годинама.

Кључна питања за анализу ефеката на друштво

Финансијска подршка која се односи на доделу бесповратних средстава послодавцима имаће посредни утицај на ученике у погледу повећања броја послодаваца који ће се укључити у дуално образовање што ће омогућити већи број места за ученике за учење кроз рад. Корист укључивања послодаваца у систем дуалног образовања за ученике огледа се у могућности да у реалном радном окружењу, у времену брзог техничког-технолошког развоја, стичу знања, ставове, способности и вештине које ће им обезбедити већу компетентност и бржу проходност на тржишту рада.

Кључна питања за анализу управљачких ефеката

1) Да ли се изабраном опцијом уводе организационе, управљачке или институционалне промене и које су то промене?

2) Да ли постојећа јавна управа има капацитет за спровођење изабране опције (укључујући и квалитет и квантитет расположивих капацитета) и да ли је потребно предузети одређене мере за побољшање тих капацитета?

Нема потребе за организационим, управљачким или институционалним променама. Министарство привреде и Канцеларија за дуално образовање и Национални оквир квалификација располажу са довољно капацитета за спровођење овог програма. За спровођење Програма биће формирана Комисија која има једног члана представника Канцеларије и два члана представника Министарства. У административно-техничку подршку Комисији и обраду пријава биће укључена три службеника Канцеларије.